

### III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

#### SPRAWOZDANIE Z 52 OGÓLNOPOLSKIEGO ZJAZDU KATEDR I ZAKŁADÓW PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

**Międzyzdroje, 27-29 maja 2010 r.**

W dniach 27-29 maja 2010 r. w Międzyzdrojach odbył się 52 Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego, zorganizowany po raz drugi przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego i Integracji Europejskiej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

Otwarcia konferencji dokonali Prorektor Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Kierownik wspomnianej wyżej Katedry – prof. Andrzej Bałaban, który wskazał na koincydencję Zjazdu i nasilających się postulatów przeprowadzenia zmian w Konstytucji RP. Podkreślił dominującą rolę nauki prawa konstytucyjnego w procesie uporządkowania chaotycznych niekiedy publikacji na ten temat. 52 Zjazd poświęcony był w znacznej mierze problematyce zasad naczelnych Konstytucji RP (ZNK).

Referentem otwierającym pierwszą sesję (której przewodniczył prof. Tadeusz Smoliński, US) był prof. Maciej Zieliński (US). Przedstawił referat *Wartości konstytucyjne a zasady naczelne konstytucji*. Poruszył w nim zarówno kwestie definicji tych pojęć, jak i ich oddziaływania na kształt tworzonego prawa. Podkreślił, że mamy do czynienia z obecnością mniej lub bardziej wyeksponowanych zasad naczelnych Konstytucji nie tylko w obrębie jej rozdziału I. Referent przybliżył poglądy poznańskie szkoły prawa w tym zakresie, wskazując na aktualność wielu poczynionych wcześniej ustaleń.

Rozważania na temat *Katalogu zasad naczelnych konstytucji w polskich i zagranicznych podręcznikach prawa konstytucyjnego* przedstawili profesorowie A. Bałaban i Pasquale Policastro (US). A. Bałaban, podkreślił, iż zasady naczelne konstytucji to najbardziej konkretna postać zasad ustroju. Najogólniejszą i pierwszą z zasad pozostaje suwerenność narodu. Tutaj istotną kwestią jest nie tylko pytanie „kto” legitymizuje, ale i „jak” to czyni. Odpowiedzią na drugą kwestię stanowi zasada demokratycznego państwa prawnego. Mówca postawił istotne w kontekście postępu procesów integracji europejskiej pytanie, czy podmiotem legitymizującym nie jest podmiot zbiorowy, który może być określony mianem społeczności europejskiej. Wskazał ponadto na pluralizm w opisie katalogów ZNK w polskich podręcznikach prawa konstytucyjnego. Zasady te ewoluują w zakresie ich znaczeń, relacji i wagi; niektóre z nich tracą na znaczeniu (np. zasada republikańskiej formy państwa), a inne zyskują (np. przychylność wobec prawa i wspólnoty międzynarodowej).

Referent wskazał też na czynniki łączące i dzielące dzisiejsze systemy prawne w skali świata, zaznaczając, że religie są podstawowym źródłem antagonizowania kultur prawnych. Podkreślił wagę dialogu międzyreligijnego i dialogu cywilizacji rozumianego jako swoisty „prawny ekumenizm”, którego nośnikiem jest chociażby system normatywny ONZ.

Drugim referentem tego tematu był prof. P. Policastro. Jego zdaniem, znakiem naszych czasów, rzutującym również na współpracę prawników, nie jest już niezależność (*independence*), lecz coraz ściślejsza i ogarniająca różne płaszczyzny współzależności (*interdependence*). Dotyczy to też wspólnej, porównawczej refleksji nad kształtem zasady naczelnej konstytucji w różnych państwach europejskich. W tej części wystąpienia uczestnicy otrzymali bogaty przegląd doktrynalny zawarty we włoskich, francuskich, niemieckich oraz brytyjskich podręcznikach do prawa konstytucyjnego (i państwowego, jak w RFN). Mówca wskazując na odmienności ujęcia brytyjskiego od kontynentalnego, przywołał rangę suwerenności parlamentu oraz *rule of law* w tamtejszym systemie. Co doniosłe z porównawczego punktu widzenia, referent omówił szwedzki podręcznik prawa konstytucyjnego autorstwa Joakima Nergeliusa w kontekście zawartych tam zasad naczelnych. Należą do nich przede wszystkim zasada suwerenności narodu (zawarta w Akcie o formie rządu zmienionym wskutek reformy konstytucyjnej z 1974 r.) oraz zasada parlamentarnego systemu rządów.

W dyskusji zabrało głos sześciu mówców. Prof. Mirosław Granat (sędzia TK) podniósł zagadnienie żywotności niektórych zasad naczelných, jak również znaczenie *acquis européen* w aspekcie oddziaływania na poglądy naszej doktryny prawa konstytucyjnego. Wskazał przy tym na rozwojowy charakter niektórych z tych zasad w przestrzeni europejskiej.

Prof. Waldemar Wołpiuk (WSZiP w Warszawie) odniósł się m.in. do znaczenia zasad naczelných w procesie wykładni Konstytucji RP, wspomniawszy też o doniosłości kwestii wykładni Konstytucji w kontekście kształtowania kultury prawnej w Polsce.

Prof. Krystian Complak (UWr) wskazał na stan prowadzonych dyskusji konstytucyjnych w Ameryce Płd., gdzie m.in. dyskutuje się nad istotą „władzy obywatelskiej” i jej relacjami do klasycznego trójpodziału władzy, a także podał w wątpliwość zasadę godności człowieka zawartą m.in. w Kartie praw podstawowych Unii Europejskiej.

Prof. Piotr Tuleja (UJ) naświetlił problem norm programowych na kanwie art. 81 Konstytucji RP, wskazując na praktyczną stronę zagadnienia. Zauważył, że kwestia ta jest istotna w szerokim aspekcie procesów transformacji w wielu państwach naszego regionu.

Prof. Andrzej Rzepliński (sędzia TK) podkreślił rolę Trybunału jako instytucjonalnego stróża i interpretatora zasad naczelných. Omówił zwięźle parę wybranych orzeczeń TK, wskazując na rangę zagadnienia w polskich dyskusjach ustrojowych.

Prof. Mirosław Wyrzykowski (sędzia TK) nawiązał do zasad ustrojowych wypracowanych na gruncie niemieckiej doktryny prawa państwowego, odnosząc je do innych propozycji teoretycznych w Europie. Nawiązał przy tym do referatu prof. P. Policastro, wskazując na bogaty dorobek doktryny prawa konstytucyjnego w różnych państwach w poruszonym aspekcie.

Druga sesja, której przewodniczył prof. Paweł Sarnecki (UJ), dotyczyła zasad naczelných Konstytucji w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego. W tej części pierwszym referentem był prof. Janusz Trzcíński (Prezes NSA), który przedstawił referat *Zasady naczelné konstytucji w orzecznictwie NSA*, drugim – prof. Mirosław Granat (sędzia TK), który przedstawił referat *Zasady naczelné konstytucji w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, trzecim – prof. Andrzej Wróbel (sędzia SN), który przedstawił referat *Zasady naczelné konstytucji w orzecznictwie Sądu Najwyższego*.

J. Trzcíński swoje wystąpienie rozpoczął od nawiązania do art. 8 Konstytucji RP z 1997 r. Zdaniem prof. Trzcíńskiego, treść art. 8 Konstytucji RP przesądziła o tym, że Konstytucja ma być najwyższym prawem w strukturze źródeł prawa i że przepisy Konstytucji mają być bezpośrednio stosowane. Istotą bezpośredniego stosowania Konstytucji jest rozstrzygnięcie sprawy przez sąd na podstawie Konstytucji. Można stosować każdy przepis Konstytucji, w tym także wstęp do Konstytucji, pod warunkiem że można z jego treści wywieść normę prawną. Analizując orzecznictwo sądów administracyjnych, referent przyjął następującą kwalifikację form bezpośredniego stosowania Konstytucji: 1) oparcie wyroku bezpośredniego na przepisie Konstytucji, 2) oparcie wyroku na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, 3) oparcie wyroku na odpowiedzi na pytanie prawne, gdyż istnieje obowiązek wykonania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego; oraz 4) „prokonstytucyjne” stosowanie przepisu ustawy będącego podstawą rozstrzygnięcia. NSA przeważnie sięga do wykładni systemowej i celowościowej.

Drugi referat przedstawił prof. M. Granat, który zwrócił uwagę, że normy Konstytucji RP, stanowiące zasady prawa, funkcjonują w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego pod kilkoma nazwami: „zasady naczelné”, „zasady ustrojowe”, „idee przewodnie, na których została oparta konstrukcja prawno ustrojowa państwa”. Profesor wskazał również na doniosłą rolę zasad ukrytych, czyli np. tzw. zasadę subsydiarności. Trybunał Konstytucyjny identyfikuje zasady prawa wśród norm konstytucyjnych poprzez treść tych norm (analizę ich treści) oraz ze względu na funkcje spełniane przez te normy. Zasada prawa jest to norma konstytucji, która jest stawiana „na czele norm konstytucyjnych”, ale nie oznacza to hierarchicznego zróżnicowania takiej normy w stosunku do pozostałych norm ustawy zasadniczej. Stosunek między normą konstytucji – zasadą a pozostałymi normami bywa określany przez Trybunał Konstytucyjny jako „wiodący”. Funkcją spełnianą przez konstytucyjne zasady prawa, jest ich stosowanie przez Trybunał Konstytucyjny w określaniu wzorca-pryncypium kontroli konstytucyjności prawa.

Zdaniem mówcy, zasady naczelné konstytucji, w tym Konstytucji RP, w stopniu większym niż zasady prawa w innych ustawach, pozostają ze sobą w kolizji. Ustawa zasadnicza z racji dla jakiej powstaje w pluralistycznym środowisku, w pewnym tylko stopniu może być homogenicznym zespołem zasad i wartości. Tego rodzaju ocena dotyczy także Konstytucji RP, między innymi dlatego, że jest ona charakteryzowana jako „wynik kompromisu politycznego”.

Prof. A. Wróbel w referacie wskazał na „nieporządek” terminologiczny, jeśli chodzi o podejście do zasad i do wartości. Podkreślił, iż Sąd Najwyższy dokonuje interpretacji przepisów prawa w świetle zasad konstytucyjnych, zasad ustrojowych. Zdaniem profesora, Sąd Najwyższy nawiązuje do interpretacji zasad Trybunału Konstytucyjnego, w uzasadnieniu swoich orzeczeń jednak nie podaje jak Trybunał Konstytucyjny, co jest zasadą konstytucyjną, a co regułą.

W dyskusji nad referatami, którą otworzył prof. Paweł Sarnecki, prof. Dariusz Dudek (KUL) zwrócił uwagę na zagadnienie zasad w konstytucji, wskazując, że zasady to pewna prawidłowość, pewien regularny sposób postępowania. Ponadto podniósł kwestię systemu wartości, w tym wartości o charakterze bezwzględny oraz sposobu interpretowania systemu wartości. Jednocześnie postawił pytanie, czy można pokusić się o stworzenie hierarchii dóbr wartości.

Prof. Krzysztof Wójtowicz (UWr) podniósł kwestię, czy zgodnie z art. 9 Konstytucji RP, „Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego”. Wobec tego, czy sądy polskie, stosując bezpośrednio powyższy przepis Konstytucji, mogą się opierać na orzeczeniu klasycznego sądu międzynarodowego, np. Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości?

Prof. Piotr Tuleja (UJ) odniósł się do doktryny konstytucyjnej, a także prezentowanych orzeczeń trybunału i sądów, które muszą odnajdywać takie koncepcje teoretycznoprawne odpowiadające problemom zawartym w praktyce orzeczniczej. Zwrócił uwagę również na konieczność budowania hierarchii wartości w konstytucji.

Prof. Krystian Complak (UWr) pytał, czy w Polsce sąd administracyjny może uchylić akt administracyjny sprzeczny z Konstytucją, a zgodny z wyraźnym upoważnieniem ustawodawczym. Ponadto odniósł się do Karty Praw Europejskich, w której uznano godność europejską za prawo podstawowe.

Prof. Stanisław Gebethner (UW) wskazał, na otwartość Konstytucji RP wobec UE i organizacji międzynarodowych, np. ILO czy WHO. Podejmowane przez nie decyzje są dla RP wiążące, zatem istnieje konieczność pogodzenia realizowania wytycznych organizacji i prawa międzynarodowego z polską ustawą zasadniczą.

Prof. Maciej Zieliński (US) zwrócił z kolei uwagę, że na gruncie teorii wykładni prawa należy odróżnić moment interpretacji od momentu interpretacyjnego. Ponadto podniósł problem hierarchii wartości i związane z tym dylematy ustrojodawcy w ich uszeregowaniu w konstytucji.

Prof. Andrzej Bałaban (US) odniósł się do aktualnego uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego związanego ze skargą Ministra Sprawiedliwości na uchwały izb notarialnych. Jednocześnie omówił zapis konstytucyjny dotyczący sprawowania pieczy przez izby notarialne nad aplikantami w szerszym kontekście ustrojowej pozycji samorządów zawodowych (art. 17 Konstytucji RP). Nie można „sprawowania pieczy” sprowadzać wyłącznie do organizowania szkoleń aplikantów notarialnych, bez możliwości przeprowadzania egzaminu.

Prof. Anna Łabno (UŚ) postawiła pytanie: według jakich kryteriów dokonuje się klasyfikacji pewnych norm i pewnych wartości, a zwłaszcza jakie są kryteria wtedy, kiedy zmienia się wartość i można by się posłużyć np. orzeczeniami dotyczącymi zasady proporcjonalności?

Prof. Andrzej Rzepiński (sędzia TK) podkreślił znaczenie Powszechnej deklaracji praw człowieka. Odniósł się również do treści Karty praw podstawowych, a szczególnie problemu godności w niej zawartej. Poruszył także problematykę bioetyki w oparciu o uregulowania prawno-międzynarodowe.

Prof. Pasquale Policastro (US) odniósł się do systemów prawa konstytucyjnego wybranych państw europejskich. Wskazał, jak systemy prawa odnoszą się do wartości i godności człowieka. Poruszył również kwestię norm kompetencyjnych, norm zwyczajowych i norm moralnych i ich zastosowanie w praktyce.

Dr Adam Bodnar (Helsinki Fundacja Praw Człowieka) na gruncie rozdziału 2 Konstytucji RP, a szczególnie zawartych w nim zasad, praw i wolności jednostki, przedstawił swoje wątpliwości co do możliwości złożenia skargi konstytucyjnej w przypadku powołania się skarżącego tylko i wyłącznie na zasadę wyrażoną w rozdziale 2 Konstytucji oraz czy obecna linia orzecznicza jest taka, że nie można tej skargi przyjąć? Ponadto postawił pytanie: czy prawo do życia jest wartością konstytucyjną, zważywszy na to, że Konstytucja nie określa precyzyjnie, kiedy zaczyna się życie – mowa w niej jedynie o prawie do życia.

Sesja III odbyła się podczas drugiego dnia Zjazdu. Tematyka tej sesji dotyczyła zmiany systemu wyborczego, koncepcji władzy wykonawczej oraz rozporządzenia z mocą ustawy. Prowadzenie sesji III organizatorzy powierzyli prof. Annie Łabno.

Pierwszym referentem był prof. Stanisław Gebethner (UW), który przedstawił referat *Wokół debat o potrzebie zmiany systemu wyborczego*. Przedstawione zostały główne założenia systemów wyborczych i propozycje zmian prawa wyborczego w Nowej Zelandii, Włoszech, Kandzie i Stanach Zjednoczonych.

Kolejnym referentem był prof. Ryszard Mojak (UMCS). W *Koncepcji władzy wykonawczej w Konstytucji* nawiązał do personalnego sporu pomiędzy Prezesem Rady Ministrów Donaldem Tuskiem a Prezydentem RP Lechem Kaczyńskim, który uwypuklił niedoskonałości w zakresie podziału kompetencji między premierem a głową państwa. Profesor stwierdził, że konstytucyjna koncepcja polskiej prezydentury wskazuje na model prezydentury aktywnej politycznie. Postawił również tezę, że zakres zadań i kompetencji Rady Ministrów określony w art. 146 Konstytucji wyznacza jej nadrzędną pozycję w strukturze dualistycznej egzekutywy.

Ostatni referat podczas Zjazdu zatytułowany: *O potrzebie rozporządzeń mocą ustawy w polskim systemie tworzenia prawa*, wygłosił dr Ryszard Piotrowski (UW). Swoje wystąpienie referent rozpoczął od postawienia tezy generalnej, iż system tworzenia prawa w demokratycznym państwie prawnym powinien sprzyjać respektowaniu praw człowieka i wspomagać społeczeństwo obywatelskie, odzwierciedlając aksjologię ustawy zasadniczej. Dr Piotrowski przypomniał, że w przeszłości przyznawanie władzy wykonawczej prawa stanowienia aktów z mocą ustawy zwykle miało w Polsce antyparlamentarną, autorytarną konotację i było związane z kryzysem demokracji. Jednocześnie zaznaczył, że do rozważenia jest wykorzystanie rozporządzeń z mocą ustawy w procesie transformacji prawa europejskiego w prawo krajowe oraz dla wykonania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego.

Po zakończeniu prezentacji referatów rozpoczęła się dyskusja. Dr hab. Jerzy Ciapała (USz) podczas dyskusji zapytał, czy mamy w Polsce do czynienia z koncepcją władzy wykonawczej czy z układem władzy wykonawczej. Pytał również o koherencję art. 162 ust. 1 Konstytucji z pozostałymi przepisami 162 oraz art. 154, 155 Konstytucji.

Prof. Krzysztof Wojtyczek (UJ) zwrócił uwagę na nowe podejście do problematyki władzy wykonawczej oraz jej nowy charakter w globalnym systemie politycznym. Wskazywano na przejście od koncepcji dualistycznej władzy wykonawczej do policentryczności (prof. Mojak, prof. Wojtyczek).

Dr Ryszard Balicki (UWr) zwrócił z kolei uwagę na fakt, że twórcy Konstytucji nie zrealizowali żadnego modelu ustrojowego w formie klasycznej. Mówił również o „momencie konstytucyjnym” w kontekście pomysłów zmiany konstytucji, który w naszym przypadku jeszcze nie nadszedł.

Prof. Ryszard Chruściak (UW) wskazał, że udział posłów w zmianach do tekstów ustaw związanych z implementacją prawa unijnego jest znikomy. Pod rozwagę poddał również pomysły polityków na obniżenie wielkości niezbędnej do odrzucenia prezydenckiego weta.

Z kolei dr Wojciech Orłowski (UMCS) stwierdził, że rozporządzenie z mocą ustawy w zakresie swojego zastosowania może znaleźć szerszy oddźwięk.

Prof. Paweł Sarnecki (UJ) rozpatrywał kwestię integracji władzy wykonawczej w kontekście prerogatyw prezydenckich i możliwości ich ograniczenia na rzecz Rady Ministrów. Pytał, czy uprawnienie prezydenta do zlecania kontroli Najwyższej Izbie Kontroli ma być prerogatywą, czy raczej czymś, co powinno być uzgodnione z rządem, co formalnie powinno się manifestować kontrasygnatą takiej kompetencji, która wynika z ustawy. Dr Paweł Leszczyński (PWSZ w Gorzowie Wlkp.), podczas swojego wystąpienia, rozważał możliwości wprowadzenia w Polsce e-votingu. Mówił także o upośledzeniu komitetów wyborczych wyborców wraz z osobą, która ubiega się o mandat wójta, burmistrza i prezydenta miasta, a nie pochodzi ze struktur partyjnych tylko ze struktur obywatelskich, stowarzyszeniowych. Chodzi o obowiązek zarejestrowania listy kandydatów na radnych przynajmniej w połowie okręgów wyborczych na terenie gminy.

Dr Adam Bodnar (Helsińska Fundacja Praw Człowieka) na gruncie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przedstawiał swoje wątpliwości dotyczące automatycznego odebrania prawa wyborczego osobom ubezwłasnowolnionym bez uprzedniej weryfikacji. Wskazywał na wadliwość w tym zakresie art. 62 ust. 2 Konstytucji RP.

Prof. Krzysztof Skotnicki (UŁ) omawiał możliwość zmiany ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, a także wskazał na koncepcję wprowadzenia kodeksu wyborczego, która nie jest nowa bowiem pomysł na kompleksowe uporządkowanie prawa wyborczego pojawia się co kilka lat. Ze względu jednak na opór polityków jest to niemożliwe do przeprowadzenia.

Po zakończeniu dyskusji głos zabrał prof. Andrzej Bałaban. Zamykając obrady, wyraził zadowolenie i uznał, że spotkanie należy do udanych, podziękował również wszystkim referentom za

przedstawienie ciekawych referatów i równie interesujące dyskusje podczas trzech sesji naukowych. Organizatorzy zapowiedzieli wydanie książki z materiałami pokonferencyjnymi.

Następny Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego odbędzie się w Warszawie, a jego organizację powierzono Wydziałowi Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

*Marcin Baliński*

## **Konferencja z okazji 20-lecia samorządowych kolegiów odwoławczych**

W dniach 26-27 września 2010 r. w Krakowie odbyła się konferencja naukowa „Samorządowe Kolegia Odwoławcze – przeszłość i przyszłość”; patronat nad konferencją objął Marszałek Sejmu RP Grzegorz Schetyna.

Głównym wydarzeniem pierwszego dnia był panel dyskusyjny „Samorząd a współczesne dylematy prawa publicznego”, przeprowadzony w Międzynarodowym Centrum Kultury, pod przewodnictwem prof. dra hab. Andrzeja Zolla (Kierownika Katedry Prawa Karnego) oraz ks. prof. dra hab. Franciszka Longchamps de Brier (Kierownika Katedry Prawa Rzymskiego) reprezentujących Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. W panelu wzięli udział m.in. Prezes Trybunału Konstytucyjnego dr Bogdan Zdziennicki, Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Olgierd Dziekoński oraz wielu wybitnych profesorów nauk prawnych, m.in. Eugeniusz Ochendowski, Janusz Borkowski, Paweł Sarnecki, Zygmunt Niewiadomski, Zbigniew Góralczyk, ks. prof. Sławomir Fundowicz, i liczni przedstawiciele życia publicznego.

Szczególnie interesująca była wypowiedź ministra Olgierda Dziekońskiego, który podzielił się na gorąco swoimi refleksjami ze spotkania poświęconego samorządowi terytorialnemu, a zorganizowanego przez Prezydenta RP. Zgodnie z tą relacją, uczestnicy spotkania, oprócz podsumowania minionych 20 lat, postawili sobie za cel zainicjowanie wielkiej debaty na temat kwestii istotnych dla przyszłości funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce. Ze strony Prezydenta RP padła m.in. propozycja powołania forum „Samorząd dla Polski”, które miałyby służyć przygotowaniu pakietu ustaw modernizujących samorząd. Jednym z zasadniczych priorytetów przyświecających tejże modernizacji będzie wzmocnienie obywatelskiego wymiaru samorządu.

Drugi dzień konferencji jubileuszowej kolegiów rozpoczął się w Bazylice Mariackiej mszą św. koncelebrowaną, której przewodniczył ks. bp prof. dr hab. Tadeusz Pieronek. Następnie w Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się sesja naukowa „Samorządowe Kolegia Odwoławcze – przeszłość i przyszłość”. Po przywitaniu uczestników przez Przewodniczącą KRSKO Krystynę Sieniawską oraz wystąpieniach gratulacyjnych, m.in. Prorektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dra hab. Michała du Valla, odczytano adresy przedstawicieli władz publicznych. Wśród nich były m.in. słowa uznania dla działalności kolegiów nadesłane z Kancelarii Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego: „Samorządowe Kolegia Odwoławcze są gwarantem prawa do dobrej administracji, stanowiąc organ chroniący prawa obywateli. Nie do przecenienia jest ich rola w kształtowaniu prawidłowego procesu administrowania w gminach. Przez te 20 lat Samorządowe Kolegia Odwoławcze zdobyły zaufanie społeczne, cechując się aktywnością, rzetelnością i skutecznością”. Podobnie wysoko ocenił pracę kolegiów Marszałek Sejmu RP Grzegorz Schetyna: „Dziś, na szczególne podkreślenie zasługuje fakt wyjątkowej skuteczności samorządowych kolegiów odwoławczych. Skuteczności determinowanej fachowym przygotowaniem zespołów orzekających oraz aktywnym uczestnictwem członków kolegiów w rozprawach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym. Jestem przekonany, że doświadczenie minionych dwudziestu lat będzie długo procentować i okaże się cennym wsparciem w wypełnianiu ważkiej społecznej misji”. Również Rzecznik Praw Obywatelskich – prof. Irena Lipowicz niejednokrotnie podkreślająca oryginalność polskiego systemu administracyjnego, w którym kolegia pełnią rolę II instancji administracyjnej, nie omieszkała wyrazić swego uznania dla nich przy okazji jubileuszu: „Jesteście Państwo ogromnie ważnym ogniwem demokracji

lokalnej, który już dwie dekady dobrze służy jej harmonijnemu rozwojowi i przynosi wiele korzyści samorządowcom”.

Części merytorycznej oraz dyskusji przewodniczyli moderatorzy: prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik, Kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego Porównawczego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz prof. dr hab. Mirosław Stec, Kierownik Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego, i dr hab. Iwona Niżnik-Dobosz reprezentujący Wydział Prawa i Administracji tutejszej Alma Mater. Podczas przedpołudniowej sesji wygłoszone zostały cztery referaty: prof. dra hab. Pawła Sarneckiego *SKO w świetle Konstytucji RP*, prof. dra hab. Janusza Borkowskiego *Perspektywy trwania SKO*, prof. dra hab. Bogdana Dolnickiego *Próby reformowania struktury i zasad działania samorządowych kolegiów odwoławczych*, dra hab. Roberta Sawuły *Idea samorządowego kolegium odwoławczego – oczekiwania i zagrożenia*.

Następnie odbyła się uroczystość wręczenia medali i odznaczeń państwowych, którymi uhonorowano najbardziej zasłużonych prezesów, członków i pracowników kolegiów. W tej części uroczystości Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego reprezentowali Sekretarz Stanu w MSWiA Tomasz Siemoniak oraz Wojewoda Małopolski Stanisław Kracik.

Na część popołudniową sesji złożyły się referaty: dra hab. med. Andrzeja Matyi *Samorząd lekarski*, mec. Marka Stoczewskiego *Samorząd adwokacki*, dra Krzysztofa Świderskiego *Godność członka etatowego*, dra Pawła Dąbrowskiego *Postępowanie odwoławcze*, dra Bogdana Cybulskiego *SKO i RIO – w ujęciu historycznym*.

Zarówno w referatach, jak i podczas dyskusji podkreślano niezastąpioną rolę, którą w postępowaniu administracyjnym pełnią kolegia. Z jednej strony czuwają one nad przestrzeganiem prawa w organach samorządu, z drugiej zaś chronią podmiotowość mieszkańców wspólnot samorządowych w ich relacjach z władzą publiczną.

Konferencja była okazją do spotkania ludzi nauki i praktyki stosowania prawa, osób pełniących funkcje publiczne, sędziów, samorządowców, członków regionalnych izb obrachunkowych oraz samorządowych kolegiów odwoławczych (sko). Wiele cennych idei sformułowanych w wypowiedziach uznanych autorytetów w dziedzinie prawa administracyjnego nabiera szczególnego znaczenia w związku z projektem nowelizacji ustawy o sko. Na konferencji jednoznacznie podkreślano konieczność zachowania liczby 49 kolegiów, niezależnie od podziału administracyjnego państwa. Ponadto postulowano umocnienie pozycji ustrojowej kolegiów poprzez wprowadzenie odpowiedniego postanowienia o nich do Konstytucji RP, przywołując m.in. argumenty zawarte w raporcie badawczym profesorów Wojciecha Chróścielewskiego i Zbigniewa Kmiecika *Niezależny organ kontroli w postępowaniu administracyjnym* („Samorząd Terytorialny” 2005, nr 11). Zgodnie z zawartymi tam postulatami sko powinny być niezależnym organem nadzoru nad organami samorządu terytorialnego, jedyną instytucją rozpatrującą odwołania od ich decyzji – jako druga instancja administracyjna. Wydzźwięk wypowiedzi komentujących inicjatywy ustawodawcze był jednoznaczny: kolegia są wyjątkowym osiągnięciem polskiej myśli i praktyki prawnoadministracyjnej i jeśli chciałoby się cokolwiek zmieniać w tej dziedzinie, należałoby najpierw podjąć szeroką debatę mającą na celu przygotowanie całościowego projektu nowelizacyjnego obejmującego całokształt prawodawstwa, w ramach którego funkcjonują i orzekają kolegia.

Krystyna Sieniawska  
Przewodnicząca  
Krajowej Reprezentacji  
Samorządowych Kolegiów Odwoławczych